

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Rahandusministri 16. mai 2011. a määruse nr 29 „Kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse finantsdistsipliini tagamise meetmete arvutusmetoodika“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

I. Sissejuhatus

1. Sisukokkuvõte

Määruse kehtestamise aluseks on kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi *KOFS*) § 32 lõige 4, mille kohaselt kehtestab valdkonna eest vastutav minister kohaliku omavalitsuse üksuste (edaspidi *KOV*) põhitegevuse tulemi ja netovõlakoomuse arvnäitajate täpsustatud arvutusmetoodika. 2025. aasta 17. detsembril Riigikogus vastu võetud KOFSi muudatustega¹ minnakse alates 2027. a 1. jaanuarist endise KOV arvestusüksuse asemel üle KOV konsolideerimisgrupi põhisele arvestuspõhimõttele. Eelnõuga viiakse rahandusministri 16. mai 2011. a määrus nr 29 „Kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse finantsdistsipliini tagamise meetmete arvutusmetoodika“ (edaspidi *määrus*) kooskõlla KOFSist tulenevate muudatustega.

Kuna kohaliku omavalitsuse üksuste finantsjuhtimise poliitika kavandamine ja elluviimine on Vabariigi Valitsuse seaduse § 66¹ lõike 1 kohaselt Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas, on KOFS § 32 lõike 4 tähenduses valdkonna eest vastutavaks ehk asjakohast määrust kehtestavaks ministriks regionaal- ja põllumajandusminister.

2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kohalike omavalitsuste osakonna peaspetsialist Kersti Sannik (tel 6113 654, kersti.sannik@agri.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi sama osakonna õigusnõunik Olivia Taluste (tel 5885 1453, olivia.taluste@agri.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel 625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

3. Märkused

Määruses kavandatavad muudatused on seotud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse, Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse [RT I, 31.12.2025, 1] rakendamisega.

Eelnõu on koosõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja teiste valdkonda reguleerivate õigusaktidega. Eelnõu ettevalmistamisel ei ole aluseks võetud teiste riikide õigusakte.

Määrus ei too kaasa ettevõtjate, inimeste või vabaühenduste halduskoormuse tõusu.

II Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Paragrahvis 1 nähakse ette määruse muudatused ja §-s 2 määruse jõustumine.

¹ Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse, Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seadus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/131122025001>.

Eelnõu § 1 punktiga 1 asendatakse määruse pealkirjas, §-s 1 ja § 2 lõikes 1 läbivalt sõna „arvestusüksus“ sõnaga „konsolideerimisgrupp“ vastavas käändes. Muudatus on tingitud KOFSi 2027. a. 1. jaanuarist jõustuvast muudatusest, mille järgi KOV arvestusüksuse asemel minnakse üle KOV konsolideerimisgrupi põhisele arvestuspõhimõttele. KOV konsolideerimisgrupiks loetakse KOFS § 2 punkti 8 järgi kohaliku omavalitsuse üksust ja tema valitseva mõju all olevaid äriühinguid, sihtasutusi ja mittetulundusühinguid.

Konsolideerimisgrupi põhine arvestus tuleneb raamatupidamise reeglitest. Raamatupidamise seaduse § 27 lõike 1 kohaselt moodustavad konsolideerimisgrupi konsolideeriv raamatupidamiskohustuslane, kellel on valitsev mõju teise raamatupidamiskohustuslase üle. Valitsev mõju võib muu hulgas tuleneda järgmistest asjaoludest:

- 1) suurem kui 50%-line osalus konsolideeritava üksuse hääleõiguses;
- 2) seadusest või lepingust tulenev otsene või kaudne õigus asutajaõigusi teostades või üldkoosoleku otsusega nimetada või tagasi kutsuda enamikku tegevjuhtkonnast või kõrgema juhtorgani liikmetest.

KOV konsolideerimisgrupp on püsiv suurus, sest sisaldab kõiki KOVide valitseva mõju all olevaid äriühinguid, sihtasutusi ja mittetulundusühinguid.

Eelnõu § 1 punktiga 2 jäetakse määruse preambulast välja tekstiosa „arvestades § 35 lõiget 4“, mis viitab alates 2026. a 10. jaanuarist kehtetuks tunnistatud KOFSi §-le 35. Määruse kehtestamise alusena ei saa viidata seaduse sättele, mis on kehtetu.

Eelnõu § 1 punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks määruse § 2 lõige 2. Kuna määrusest jäetakse kooskõlas 2027. a 1. jaanuarist jõustuva KOFSiga välja mõiste „sõltuv üksus“, siis puudub vajadus arvestusmetoodika järele leida sõltuvad üksused.

Eelnõu § 1 punktiga 4 muudetakse määruse § 2 lõiget 4. Muudatus on seotud üleminekuga arvestusüksuselt konsolideerimisgrupile.

Eelnõu § 1 punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks määruse § 2 lõige 5. Muudatus on seotud KOFS § 35 kehtetuks tunnistamisega alates 2026. a 10. jaanuarist. KOFS § 35 käsitas KOVide koondeelarvepositsiooni parandamise meedet. Selle eesmärk oli KOVide eelarvepuudujääki piirates kaasa aidata valitsussektori eelarvepositsiooni eesmärgi täitmisele. Kuna aja jooksul selgus, et säte on praktikas rakendamatu, sest KOVidel on väga keeruline eelarve koostamisel ette näha aasta lõpu seisuga eelarve puudujäägi prognoositavat suurust, sest see sõltub väga paljudest teguritest, siis tunnistati KOFS säte kehtetuks. Kuivõrd määruse § 2 lõige 5 viitab kehtetuks tunnistatud KOFS § 35 lõike 4 rakendamisele, siis tuleb määruse säte samuti kehtetuks tunnistada. Säte jõustub üldises korras.

Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetakse määruse § 5 lõiget 1. Muudatus on seotud üleminekuga arvestusüksuselt konsolideerimisgrupile.

Eelnõu § 1 punktiga 7 tunnistatakse kehtetuks määruse § 6. Muudatus on tingitud mõiste „sõltuv üksus“ välja jätmisest KOFSist.

Eelnõu § 2 näeb ette määruse jõustumise 2027. a 1. jaanuarist tulenevalt samal ajal jõustuvate KOFSi muudatustega. Erandina jõustuvad eelnõu § 1 punktis 2 ja 5 kavandatud muudatused üldises korras ehk kolmandal päeval pärast määruse Riigi Teatajas avaldamist. Nimetatud

sätetes on viidatud 2026. a 10. jaanuarist kehtetuks tunnistatud KOFS §-le 35 ega saa seetõttu jääda määruses kehtima.

III Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole vastuolus Euroopa Liidu õigusaktidega.

IV Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja eelnõu rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too KOVidele kaasa täiendavaid tulusid ega kulusid.

V Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2027. a, välja arvatud muudatused, mis on seotud KOFS § 35 kehtetuks tunnistamisega alates 2026. a 10. jaanuarist ja mis seetõttu jõustuvad üldises korras.

VI Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu esitatakse koostöölastamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning Rahandusministeeriumile.